



LUND UNIVERSITY

Nationalekonomerna - riktiga nattugglor

Carlson, Benny

Published in:
Ystads allehanda.

1985

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Carlson, B. (1985). Nationalekonomerna - riktiga nattugglor. *Ystads allehanda*.

Total number of authors:
1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Nationalekonomerna — riktiga nattuglor?

FLYGER VISHETSGUDIN-
NAN Minervas ugla i gryning-
en eller skymningen? Kommer
tanken och teorin före eller ef-
ter handlingen och praktiken?
Ja, den gamla noten är inte lätt
att knäcka. De flesta förstående
människor försöker väl lösa di-
lemmat med hänvisning till den
ständiga växelverkan. Frågan
blir då närmast om teorin eller
praktiken ska tillmätas den stör-
sta vikten, d v s om man ska lu-
ta åt det idealistiska eller mate-
rialistiska hållet.

JOHAN LÖNNROTH, docent
i nationalekonomi i Göteborg,
har i **Minervas ugla** (Värnamo
1985) tagit sig för att försöka jaga
upp en massa ugglor ur den na-
tionalekonomiska mossen för att
få svar på två delvis samman-
hängande frågor:

1. Är ekonomerna "idéguvar-
na, som med tiden begrips av en
tacksam meninghet av politiker
och allmänhet" eller är de ugglor
som flyger om natten "sedan
idéguvarna och politikerna gjort
sitt verk"? (s 7).

2. Är ekonomerna sanningssökande vetenskapsmän eller
en "andra statskyrka" som för-
länar vetenskapens gudomliga
glans åt de etablerade intresse-
nas åsikter?

FÖR ATT FÅ SVAR på sina
frågor ger sig Lönnroth ut på en
mer än 200-årig odysse i den
svenska ekonomiska debatten;
han strövar från riddarhuset
och fram till Feldts "tredje väg",
han hör harmonieekonomerna ta
sig ton och Assar Lindbeck ge
upp ramaskrin, han bläddrar i
de ekonomiska böckerna från
Anders Berch av 1747 och fram
till Erik Lundberg av 1984.

Och vad för slutsatser drar då
Lönnroth ur de intryck som
flimrar förbi i strömmen av de-
batter och böcker? Jo:

FÖR DET FÖRSTA "har he-
la raden av ledande nationale-
konomer – med en viss tidsef-
tersläpning – gjort teori av den
genomsnittligt mest gångbara
åsikten bland storfinansens,
statsapparaterns, massmedias
och fackföreningsrörelsens
toppfigurer". (s 198).

FÖR DET ANDRA är natio-
nalekonomin "en sorts statskyr-
ka, där de ledande professorer-
na är biskopar och där läro-
böckerna är de gängse prediko-
texterna, som röls in genom
mer eller mindre sedelärande
övningsuppgifter och exempel"
(s 200).

ANKLAGELSEN att ekono-
merna är maktens språkrör är
inte precis ny. Nyheten är väl
snarast att anklagelsen utslung-
as från en man som själv lyckats
änta predikstolen och att an-
klagelsen är så pass grov: "Inga
akademiska ämnen har nog va-
rit så nära knutna till den här-
skande makten som ekonomi-
ämnena. – Det är ju nämligen
där pengarna och den egna väl-
färden har varit att hämta. –
Till stor del handlar det helt en-
kelt om att klä upp den politiska
makten i ett mer abstrakt och
(åtminstone skenbart) mer
opartiskt språk". (ss 200–01).

ENLIGT LÖNNROTH lever
alltså ekonomerna som parasi-
ter på de välgödda parterna av
samhällskroppen och flyger först
långt in på natten – de liknar i
hans version mera vampyrer än

ugglor. Slutsatsen blir helt följd-
riktigt att ekonomerna liksom
vampyrerna måste utrotas efter-
som de är skadliga för folkhäl-
san.

Lönnroth vill inte bara av-
skaffa ekonomiämnena utan
samhällsvetenskaperna över
huvud taget och inordna dem
som nån slags allmänbildande
inslag i övriga – humanistiska,
juridiska, naturvetenskapliga –
ämnen!

NU SKA MAN enlertid inte
föreställa sig att Lönnroth på
något vetenskapligt sätt kastat
ljus över ekonomernas skum-
raskaffärer – en sådan bravad
vore väl för övrigt enligt hans
eget resonemang en omöjlighet.
Han ställer sina frågor, väljer
och vrakar bland debattinläg-
gen och levererar de svar han
från början haft på tungan.
Hans bok bör tas för vad den är,
en nyttig provokation. Han be-
visar dessutom med sitt eget ex-
empel att "den andra statskyr-
kan" inte är en hundtrapocen-
tigt solid institution, utan att en
och annan brådstake kan sinka
in och stora massandet.

ATT SOM LÖNNROTH, ut-
ifrån insikten att samhällsfrågor
inte kan analyseras på ett abso-
lut objektivt och vetenskapligt
sätt, predika att samhällsveten-
skaperna ska avskaffas – det är
väl ändå (för att använda ett sli-
ket uttryck) att kasta ut barnet
med badvattnet. Man bör natur-
ligtvis betrakta de resultat som
nås i samhällsvetenskaperna,
särskilt om de ska ligga till
grund för dagens och morgon-

dagens politiska handlande,
med kritisk blick och inte som
sanningar höjda över allt tvivel.
Men samhällsdebatten skulle
säkert bli betydligt yttigare om
inga människor gavs möjlighet
att mer eller mindre på heltid
studera ekonomiska, sociala
och politiska frågor och på den
vägen leverera nytt debatsstoff.

SÄMHÄLLSFORSKARNA
bör alltså betraktas som debat-
törer med samhällsfrågor som
specialitet och inte som några
samhällsmaskineriets tekniker
fjärran från vimlets yra. Den
ömma punkten i sammanhanget
är att åtskilliga forskare visar sig
ovilliga att delta i debatten på
villkor som är acceptabla för
bredda medborgargrupper –
vanligen rättfärdigar de sin ovil-
ja med att deras resonemang är
alltför sofistikerade för att den
stora massan av dumbonnar
ska begripa. De har m o en
benägenhet att döja sina skäl-
igen enkla resultat bakom sina
högst komplicerade metoder.

KRITIKEN mot forskarna för
att de lever av och för etablis-
manget – och för att de forskan-
sar sig bakom sina tekniker –
gäller i ö också fullt ut humanis-
ter, jurister och naturvetare, låt
vara att de sistnämnda är lite
mera morgonpigga av sig. Valet
står alltså mellan att avskaffa al-
la vetenskaper eller – vilket
förefaller mindre bisart – att
plocka ner dem från piedestalen
och ta dem för vad de är: Ett i
en eller annan form organiserat
sökande efter kunskap.

BENNY CARLSON